

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Vrbi de Duminecă pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
trăinătate pe an:
40 franci.
Manuscrise nu se napolază

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un șir garmend: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 bani
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul V.

Număr de Duminecă

Nr. 8

Politică „mare“.

(S.) Este un obicei, o apucătură omenească și un fel de slăbiciune, ca să-i zicem așa, să te arăți mai tare și mai mare de cum ești, — cu un cuvânt: sunt oameni cari se laudă.

Se laudă însă de obicei aceia, cari nu pot dovedi, nu și pot arăta vrednicia și cred că ceea ce le lipsește aveau pot să suplinească prin vorbe late.

Adevăratele însușiri și virtuți, dacă îți lipsesc, te mângâi cu închipuirea că le ai sau le poți avea, — și așa pe rând, dintr'una întralta, începi a te zăpăci întru atâta, încât dela o vreme crezi că le ai chiar.

În acest fel ni-se înfățișează poririile cu vlvă de mărire a compatrioților nostri maghiari.

În mijlocul lor, în toate partidele lor politice, par'că ar fi ajuns cu toții la credința, că țara noastră, patria noastră comună, Ungaria, a ajuns deja un stat curat maghiar, — lucru ce n'a fost dar nici nu va putea fi nici când ei se fac a crede că ne-au maghiarizat, pe noi, pe toate naționalitățile, și ca au ajuns așa de tari și mari, încât a sosit vremea să se întindă și mîi departe, să se înalte și mai sus.

Așa, o seamă din zările lor, de-o vreme încoace își îndreaptă semet gândul de a ajunge să întindă stăpânirea și înțurirea maghiară departe peste hotarele țării, spre Răsărit și să întemeze chiar o „împărăție maghiară!“

Dacă însă în închipuirea lor de-stoinicie șovinistii nostri compatrioți ajung la astfel de visuri, nu este mai puțin adevărat, că în urmă ei își dau toată silința să le urmărească, să și-le împlinescă.

Pentru judecata omului, care nu i apucat de șovinism, nu e mai puțin decât de ris o astfel de judecată; și nici mai puțin decât o nebunie o astfel de silință, care nici un sort de izbândă nu poate avea, nelntemeindu-se pe o stare de lucruri așa cum le vedem cu ochii, ci pe o închipuirea stare de lucruri, pe o stare de lucruri pe care numai crierii infierbintați o poate vedea ca fiind în ființă.

Șovinistii își închipuiesc că au pus deja bine la cale trebile dinlăuntrul țării, că au întocmit pe vecie stăpânirea maghiară în această țară și a sosit timpul să ajungă de-acum maghiarul stăpân în răsăritul european; de ce nu și stăpânul... lumii întregi?

Ori cât ni-se pare nouă de glumeț acest chip de a judeca al șovinistilor, nu putem să trecem cu vederea că ei săvîrșesc un lucru neiertat, când umblând cu capul în nori, dau cu piciorul în cei-ce li înconjură și cei aproniți de dinșit.

Zărele șoviniște atacă A stria, jumătăt a de căpetenie a monarchiei

noastre, poreclind-o de „om bolnav“, gata de moarte; pe când Ungaria ar fi să-i moștenească... puterea, autoritatea și însemnătatea, în politica europeană, în mijlocul puterilor mari.

Și în acest fel, maghiarii se arată de vrăjmași ai monarchiei, dușmani ai ei, se arată doritori ai destrămării ei, — zăpăciți de închipuirea că ei ar fi în stare și chemați să înlocuiască monarhia, împlinind rolul ce aceasta îndeplinește în lume, între marile puteri, pentru garantarea păcii și împiedecarea pornirei puhoiului rusesc cu tendințe de eutropire din Nord.

Socoteala laudărosul și-o face de obicei fără să asculte părerile despre densusul ale aceluia care li cunoaște.

În chibzuirile politice mari însă, maghiarii astăzi cu drept cuvânt nu mai sunt socotiți de un element așa de valoros cum ei se laudă a fi, ci din contră, mereu li-se dă peste nas din parte germană, austriacă ș. a. — li-se dă peste nas, de-i ustură și țipă!

Din partea noastră am spus-o și o spunem în totdeauna, că un neam și un stat cum și omul numai ast-fel va pute să-și împlinescă menirea, dacă baza silințelor idealurilor și luptei sale este legală, conștientă și morală.

Consiliul de guvernământ al orașului Fiume. *Semioficioul „Politika Értésítő“, raportează din izvor demn de crezut, că, după punerea în practică a legii noue fiumane, guvernul, prin ordonanță și pe temeiul principiilor legii — va stabili ordinea de serviciu și cercul de competență special al consiliului de guvernământ pentru Fiume, ca autoritate administrativă de al II-lea for.*

Căderea guvernului Carp

Despre ședința de Luni a Camerei României, ziarul naționalist, prieten d-lui Carp, „*Apărarea Națională*“ de Marți serie următoarele:

În urma furtuncaselor discuțiuni de la Cameră, s'a acceptat de către parlament să se pună la vot moțiunile de încredere pentru guvern ale d-lor *Hiotu și Radovici*.

Eată textul acestor moțiuni:

„După declarațiunea făcută de dl. P. P. Carp, președintele consiliului de ministri, cum că între guvern și comitetul delegaților nu mai poate exista nici o înțelegere. Cum-ra ia act de aceasta și se declară amică a impositelor și proie telor financiare ale guvernului.“

După cetirea acestei moțiuni, se născu în incinta Camerei un șgomat asurzitor.

O mare parte din deputați protestau în contra votării ei, și vociferau puternic pentru votarea unei alte moțiuni, în care se aducea un vot de blam guvernului. Restabilindu-se ordinea, dl vice-președinte *Eonomu* lua în considerație moțiunile d-lor *Hiotu și Radovici* pe care le puse la vot secret.

R sultatul voturilor a fost următorul:

Voturi 149.

Abțineri 8.

Majoritate absolută 75.

Bile a-b pentru 74.

Bile negre contra 75.

Moțiunea de încredere pentru guvern a fost respinsă cu un singur vot.

Cât despre starea spiritelor în partidul conservator înainte de acest vot, ea se poate vedé din următoarele scrise ale „*Epocei*“, ziarul d-lui N. Filipescu, fost ministru în cabinetul Carp:

Într'o situație din cele mai grele prin care a trecut România, vanitățile deșerte, ambițiunile și tendințele de desbinare a partidului — acestea din urmă, dându-se pe față chiar prin interviuuri publice — n'au putut amuți în fața înteselor mai superioare ale țării.

Crisa este deschisă și-și va căpăta Luni soluțiunea la Cameră.

Ce e mai grav, divisiunea în partidul conservator s'a dat pe față.

Nu putem încheia decât cu un cuvânt de întristare, pentru acei ce cu inima ușoară iau asupra lor o atare răspundere.

În acest haos așteptăm cuvântul șefului partidului conservator.

Dacă n'ar fi atât de trist spectacolul pe care ni l-a dat ieri comitetul de delegați al Camerelor, el ne-ar face de sigur să ridem.

În adevăr, nu adesea și este dat să vezi atâta ușurință în priceperea intereselor superioare ale țării și lipsă de grije pentru bunul renume al partidului conservator.

Am văzut ce s'a petrecut: Dl Carp face asupra proiectelor sale concesionile cari erau compatibile cu nealterarea esenței lor; comitetul delegaților se întlege cu dl Carp și ieri revine asupra făgăduielei date.

Știm cari sunt mobilele puțin laudabile ale acestei pănuș rii politice, și de aceea nu ne putem abține de a ne arăta mâhnirea că ast fel de lucruri se pot petrece în partidul conservator.

Și când te gândești, că asemenea lucruri se petrec sub pretextul unor preînșe rincipii, că ele sunt practicate de oameni, cari se reclamă dela ideea conservatoare, cari par foarte geloși de buna reputație a partidului conservator, cari se arată, în materie de conservatorism, mai catolici decât Papa, te întrebi cu neliniște și groază unde se va opri fătărnicia politică?

Primindu-se demisia d-lui Carp, M. S. Regel Carol a însărcinat cu compunerea noului guvern pe domnul D. Sturdza, șeful partidului național-liberal.

Eată cum s'a compus noul guvern:
D. Sturdza, prim-ministru, ministru de externe și ad interim la războiu;
P. Aurehan, interne;
G. Fallade, finanțe;
Spiru Haret, culte și instrucție publică;

Ioan Brătianu, lucrări publice;
C. Sicescu, justiție;
B. Missir, domenii.

Ministrii au și depus deja cuvenitul jurământ, car la 28 Februarie s'au înfățișat atât la Cameră, cât și la Senăt, unde s'a citit decretul regal, prin care *corpurile legiuitoare sunt dizolvate*, ear nouile alegeri se vor face după-cum urmează:

Pentru Senat: în zilele de 22, 23 și 24 Martie n.;

Pentru Cameră: în zilele de 26, 27 și 28 Martie.

Atât la Cameră și Senat, cât și pretutindeni pe unde s'a arătat dl D. Sturdza, spun telegramele oficiale

sosite din Breurești, i-s'au făcut manifestațiuni însuflețite.

Ear organul conservator „*Epoca*“ serie ceea-ce a spus și la Cameră dl N. Filipescu: că partidul conservator a căzut sfâșiat dela putere.

În actualul cabinet al domnului Sturdza om nou este numai dl Missir. Cei-lalți toți au mai fost ministri.

D'odată cu guvernul d-lui Carp și-au dat demisia și toți prefectii, precum și alți înalți dignitari de prin ministere. Consiliile comunale ale orașelor d'asement vor fi dizolvate și se vor orindui noui alegeri.

Rutenii.

Nu numai între hotarele țării noastre, ci și în țările străine se știe de mult deja, că grijea de căpetenie a stăpânirii ungurești, ca și a societății maghiare peste tot a fost și este: să prefacă în Unguri toate neamurile neungurești din țeara aceasta. În afară de această stăruință, toate celelalte afaceri și nevoi mai arzătoare și mai serioase, dintre neamurile patriei, erau și sunt foarte puțin luate în seamă de oamenii stăpânirii.

S'au ivit însă de-uu timp încoace în chip tot mai întrecitor, mai ales două din aceste nevoi, foarte îngrijitoare: mizeria și emigrațiunea; adică sărăcia înfricoșată în mijlocul poporului, care, din pricina ei, e silit să-și părăsească vetrele părinților și să iee lumea în cap. — Ear de nevoile acestea sufăr mai ales două popoare mici din patria noastră: Rutenii dela mează-neapto a țării, cari, pe de-o parte sunt storși până în măduva de jidovime, ear de altă parte asupriți de șovinismul maghiarizator, și apoi: Sécuii din Ardeal (frați de sânge cu Ungurii), cari nu pot trăi acasă din agoniseala lor.

Ca să nu piară de foame aici acasă, și unde și alții își părăsesc țeara și-și caută mântuirea în lume străină: Rutenii în America și Sécuii în România.

Pentru cești din urmă stăpânirea și societatea ungurească fac tot ce se poate și cheltuiesc din greu, chiar din vistieria țării, ca să li ajute și să nu li lase pribegi în lume.

Ajutorul însă tot nu le ajută; ei sunt siliți să ia lumea în cap și puțin din ei se mai întore acasă.

Cât pentru bieții Rutenii a lor soartă e și mai amară. De ei abia nimeni de cât-va timp a început stăpânirea să se îngrijească. Dar și îngrijirea aceasta se face la așa chip, ca să nu se poată zice tomat — că nimic nu se face.

Maî anul trecut se trimisese dela stăpânire un om de inimă, comisarul ministerial *Egân*, ca să văză de aproape și să găsească mijloace de-a leui rădă, de cari atât de amarnic sufăr Rutenii.

Atât a fost prea destul însă, ca jidovimea cu toată presa ei să sară împotriva comisarului *Egân*, pentru că a arătat răul cu degetul, și împotriva ministrului *Doranyi*, pentru că l-a trimis acolo, ca să găsească răul. Ear răul, se știe doar, jidanii sunt! Le astupase jidovimea gurile la toți, și bieții Rutenii — tot pradă au rămas jidovilor, până în ziua de azi.

Ca creștin și ca tovarăș în suferință cu Rutenii, înregistrați și noi aci următorul raport, ce vine despre ei, din orașelul Beregszász:

Comitetul ruten din partea de sus a țării a ținut zilele trecute sub prezidenția fișpanului Viator Hagava o ședință, în care comisarul ministerial Egan a făcut raport despre lucrările de până acum ale comitetului. Tot dănsul a spus comitetului și programul de lucrare pentru anul viitor. Cu acest prilegiu s'a accentuat convingerea, că mișcarea pornită pentru ajutorarea poporului din ținutul Carpaților nord-estici numai statul o poate duce la bună reușită.

S'a formulat apoi proiecte concrete în înțelesul, ca din suma destinată, din averea statului, pentru cumpărarea de pământuri, — să capete un împrumut cu 4 la sută și poporul din partea de sus a Ungariei; ca contractul de arândare, încheiat condiționat cu erariul în cele mai multe locuri dela nord — să poată fi schimbat în contract de cumpărare și vânzare amortizabil; ca în toate comunele să fie aplicați învățătorii, cari au terminat cursul de economie, și cari la vremea sa să poată fi plătiți tari al mișcării rutene; ca pășunalele, socotite pe nedrept ca averi de ale erariului, să fie șterse și restituite, cum și copiile despre anume învoielii, la cari poporul atât de cu greu poate să ajungă, — să i-se estradee din oficiu. Tot asemenea și teritoriile, cari în chip greșit au fost socotite, ca păduri, în cărțile cadastrale, — să fie șterse din șirul pădurilor.

Mai departe: ca creditul deșănt din pricina referințelor necorecte ale cărților funduare, să fie pus pe temei solid și reforma în afacerile cărților funduare să se facă cu grabire. Asemenea să fie șterse vama dela podul Podhering, unde bieții cărauși din popor sunt vămuiți peste măsură. Să se elădească apoi cât mai curând fabrica de țigări din Muzcaiu, care poate să dea de lucru poporașului din mai multe comune din împrejurime, și numărul celor 250 de muncitori de până acum să fie sporit la 1000 de inși; să se înființeze grădini de poam și alte asemenea pentru valorarea poamelor și a altor ramuri de economie, cari să fie scutite de dare; ear' dintre muncitori numai prisosul să fie dus în alte părți ale țării. E de dorit apoi înființarea de însoțiri de credit și economii, în anume măsură; de-a se aplica acolo oameni, cari să mijlocească înlesnirea de-a acoperi anume trebuințe ale poporului muncitor.

La finea ședinței, comitetul a mulțumit atât guvernului, cât și comisarului ministerial Egan.

Îi rămâne deci guvernului și comisarului său marea datorie, de-a trece dela vorbe la fapte și de-a se arăta, cel puțin în parte, vrednic de mulțămirea comitetului, mai ales însă de-a amărîtului popor ruten.

DIN AUSTRIA.

În fie-care ședință a „Reichsrathului“ scandalul se repetă. Mare parte din partide parcar fi dispuse pentru muncă serioasă, dar când Schönererăinii, când Cehii radicali pun bețe în roate.

Deși terorizatorul Klosser a fost pus în respect de Vasilco și nu mai face gălăgie de câte-va zile, sunt alții cari îi îndeplinesc roial cu multă pricepere.

În ședința de Mercuri, deputatul ceh Fressel a ținut un lung discurs contra modului cum se procedează față cu interpelațiile negermane.

Schönerer, Stein și Hofer încep cu sgomot, cu apostrofări, și sfârșesc cu injurături la adresa oratorului, provocând tumult și scandal.

Președintele Vetter provoacă pe deputați la ordine. Stein se duce între Cehi, cari îi primesc cu haiduiești. Câți-va agrari cehi îi înhață, Schönererăinii îi sar în ajutor. În mijlocul celui mai mare sgomot președintele e silit să suspende ședința.

La redeschiderea ședinței Fressel abea își poate termina discursul, fiind mereu împiedecat de Schönerer.

Ori cât de greoi și puțin sigur merg înainte afacerile în „Reichsrath“, chiar și în această stare turbulentă, nu putem să nu vedem îndrumarea spre validitatea principiului de naționalitate, în viața de stat din jumătatea cecială a monarhiei. Și validitatea drepturilor naționale în cale nu i-se pun fastorii deciațeri din stat, ci numai dujmăniile adânci dintre popoare, alimentate de amărăciunea provocată prin îndelungata dominare a el mentelor heterogen prin elementul german.

În condiții similare, ori cărei instituții de stat aceeași soartă îi este rezervată.

Ca la noi — nicăiri.

Sunt atâtea nevoi în administrația țării noastre, că de căuțim, — cu greu îi vom găsi pereche în țările cari ne împrejmuesc. Și nevoile acestea, în partea lor cea mai mare, se descurcă tot în capul bietului popor, pe care adese ori „mândrindu-ne“ îl numim — „talpa țării“.

De astă dată nu de poporul nostru în deosebi avem să vorbim la locul acesta: Un rău general ni-se impune să l constatăm aci, ca o tristă urmare a relei administrațiuni din țeara aceasta, sub oblăduirea nenorocită a stăpânirilor ungurești.

Nealergând de fel în mijloace, cărmuirii țării pe toate căile cauză numai să stoarcă popo ul de tot avuțul greu agonisit dar' în schimb — aproape nimic aceluia nu i-se dă.

Sub titlul „Alcoolismul și autoritățile“, foaia ungurească „Hazák“ în numărul de Joi publică următoarea plânsoare îndreptățită:

Că ce păreri domnesc în cerșile oficiale ale Ungariei în privința lăfării alcoolismului și cât de unilateral și de păcătos judecă afacerea aceasta îndeosebi organele de finanțe, — e destul să spunem un cas. Reprezentanța orașului Zenta luase hotărîrea, să împuțineze numărul cărciumelor din oraș, adecă dela 70, câte sunt, să le scadă la 50.

Direcțiunea de finanțe din Zombar însă, unde orașul Zenta trimisese planul acesta pentru întărire, — inte și de grabă a retrimis planul de unde plecase, și a zis, că nu'l poate aproba nici decum, fiind că prin asta ar pricinui pagubă erariului!

Natural, că reprezentanța orașului Zenta a rămas uimită și foarte nemulțumită de judecata direcțiunii financiare, și a hotărît să apeleze împotriva acesteia la administrația supremă a statului.

Ocupându-se de treaba aceasta, o foaie din Zenta arată cu multă măhăire și cu bărbăție, că în orașul Zenta se vin 70 de cărciume la 30.000 locuitori, pe când din contră, în țeara Norvegia, de pildă, numărul cărciumelor s'a redus atât de mult, că acolo la 20.000 de suflete se vine numai o singură cărciumă.

Dacă dar' și în Zenta ar fi proporția aceasta, atunci n'ar fi iortat să fie decât una sau două cărciume în tot orașul. Direcțiunea financiară însă n'o vrea aceasta; ea vrea să fie câte-un birt tot la 500 de suflete, căci numai așa poate să treacă mai multă beutară și numai atunci poate statul să stoarcă mai mulți bani dela bistul popor.

Nu se gândească de loc domniș acestia: cât de mult perdă poporul din capitalul său moral și economic sub tarturirea mulțimei mari de cărciume. Asta de loc nu-i privește. Ei numai un scop îl au în vedere: sporirea cu ori-ce preț a venitelor pe seama statului. Că sunt imorale mijloacele, prin cari vor ei să îmbogățească statul din sărăcia și din sudoarea cruntă a poporului, — asta la dinșii nu numără.

Vom fi cu luare aminte să vedem: cum vor judeca afacerea aceasta instanțele mai înalte ale țării? — Păi atunci constatăm numai, că răul ce vrea să-l mijlocească orașul Zenta, tot atât e de mare și de păgubitor și în alte părți ale țării. Oamenii chemați însă nu prea s'au gândit să se mai scuture de el nicăiri până acum.

Cei ce mai au încă în inimă și vr'un bine pentru popor, — au și datoria, să se gândească la aceasta și să urmeze pilda celor din Zenta.

Din România.

Intrunirea liberalilor. Duminică partidul național-liberal a ținut în sala Dacia din București o mare întrunire. Au vorbit demni: Isvoranu, Carbăseu, Misăir, Ion Brătianu și D. Sturdza. Toți au stăruit asupra stării economice a țării și au protestat îndărnici ca guvernul să puasă biruri peste biruri. Toți au fost aplaudați, dar în deosebi d-lor Ion Brătianu și D. Sturdza li s'au făcut ovățiuni, cari au ținut mai multe minute.

Dela Orăștie.

Orăștie, în 24 Febr. 1901.

Onorată Redacțiune! În foaia „Activitatea“ de aici, s'a publicat în numărul 7 un raport despre Sinodul parochial ținut la 10 Febr., din care s'ar părea că în Orăștie-asta s'ar treburat putrejunos și rău! peste tot locul, că și în biserică ar fi domnind un șam ce duh rău, pe care trebuie să-l combată în public toamul Ninas Bar di Ninas dinas află că pricina relelor sunt niște „farisei“ cari folosesc slăbiciunile poporului „demoralizat“, a „masei inculte“, care apoi cu „nerușine“ sare în fața conducătorilor lui sufl-tești (tuțeleg) pe di protopop) și nu le împlinesc toate câte îi cer.

Recunoaște de altfel și di Dinus că această „masă incultă“, adecă poporul gror din Orăștie, a dezbătut în sinod toate obiectele puse la ordinea zilei, cu calmitatea, deci cu caviința, necesară, că are deplină încrederea în comitetul său parochial și în cerecătările lui, și numai la un punct al bugetului, la afacerea plății protopresbiterului paroch V. Domșa, nu s'a mai putut purta așa „calm“ cum lui Ninas i-ar fi plăcut.

E mare vorba pe care di Ninas o aruncă în fața sinodului întreg. Noi însă membri Sinodului ofensat, nu vom lăsa a ne lua după modelul d-sale de discuție și nu i vom răspunde aplicându-i epitetele ne care le ar merita, ci respingând cu dispreț dela adresa sinodului nostru vorbele că ar fi o „masă demoralizată și incultă“, că în vreme noi vedem că poporul nostru de aici e tocmat destul de deștept și cunoscându-și în bună măsură drepturile sale, ear în asemănare cu poporul din alte comune stă hotărît mai presus. — dăm numai o scurtă lămurire.

Se vede din însuși raportul lui Ninas, că numai treaba cu plata protopresbiterului a făcut discuție și a involburat sinodul. Apoi da, pentru-că di protopresbiter al Oștiei, deși e unul din parochii ca și care puțin au venituri parochiale mai bune în arhidieceza asta, tot și atâta de mult se pârge în comitet și pe afară, că are plata puteră, că nici 800 fl. n'are în-ât a născut în chip firesc n'are la posesor căci nu poate să nu te supere dela un timp să-ți suze prototul aruncându-ți mereu în obraz vorba că n'are nici 800 fl. când știu singur că are mult peste 1000 fl. ba peste 1100 fl!

După ce se-a venit parochul al Iliea di protopop cerea să i-se dea 120 fl. drept pierdere de stolă prin venirea parochului. ear' comitetul cerea să arate di protopop cât îi lipsește din cele 800 fl. de concurs, că va propune sinodului să i deie totată, căci și consistoriu numai la atâta obligă parochia. s'î deie parochului protopresbiter nestirbit 800 fl., cât i-a promis prin concurs. Di protopresbiter însă, ținându-se ceva neam cu

I. P. S. mitropolital dela Sibiu a știut mijloc acelu ca consistoriu așa netam-neșam să „judece“ parochia Orăștie, a mai de protopresbiterului că e 120 fl. pe an de când a venit și al doilea paroch, deși același consistoriu în repetite rânduri în aceeași afaceri hotărîse că numai 800 depline e datorre parochia a de, și deși sub președința chier a unui comisar consistorial se dovedise mai înainte oficios, că nu 120 fl., ci numai 40 fl. I-ar compote drept lăgărire la 800 fl. și i-a zecșit 40 fl. numai așa îi compot, că după Regulamentul pentru parochii, în salariul protopop nu sunt a se socoti d. e. catechiștrile care în Orăștie aduc diul protopop 150 fl. ci mai mult, la ea, venitul altarului și slujbele de patraștr în comună, care aici aduc peste 100 fl. pe an ban' curății nici motroculele care aduc peste 50 fl. pe an, nici plusul dela Boboteaza, care se ia numai în 20 cr. de casă, deci 40 fl., pe când di protopop n'ar pute' nici d'asa afirma, că capătă mănăr 70—80 fl., nici plata dela miliție, etc. Deci mai mult ca 800 fl. pe care d'asa le încasează după postul d sale de paroch. În înțelesul regulamentului, n'et drept să fie socotit în miele ei afară de aceasta să i mai d i 800 fl. și dovedind d'asa că — ne socotind satele înșirate aci, — i ar mai lipsi 46 fl. Sinodul nostru parochial a hotărî s'î deie și acești bani, ear' judecând consistoriul, care zice că i dăm așa cu reptul, fără corectare de i înșește ori ba, 120 nu numai 46 fl., sinodul a apelat-o la consistoriu mitropolital. Pentru-că chier de ar vrea, parochia nu are de unde da deosemdată, căci are de plătit încă 2000 fl. datorre pentru casa frumoasă ce a dat o protopresbiterului așa drept locuință socotind i o în preț minimal de 180 fl.

Cine poate dar' vedea în ținuta poporului nostru în afacerea asta o „revrărire“ a masei „inculte“ și „demoralizate“? Și cine nu vede că chier acești cutezanți de-ccitori a sărăciei dela noi sunt farisei, ear' vrea să deie pe corecții, ascuțind pe sili, pe toți revrățitori și necorecți!

Sinodul nostru parochial și a apărut numai dreptul său, căci în o afacere de regulare de salar, a păsit față de curioasa „de-judecare“ a consistoriului din Sibiu, și prin asta eu s'a arătat incuț și demoralizat, și cu-nocășter de dreptul său.

Di Ninas-Dinus nu face buna servieț sefului său începând a scormoni afacerile în fel.

Mai mulți membri ai Sinodului parochial.

Răsboiul buro-englez.

Londra, 27 Februarie. French raportează, că până la 25 Februarie a luat dela Burt un tun Krupp, unul Maxim, mulțime de patrone, cai, măgari, catâri, vite cornute.

Cu data de 25 Februarie se telegrafează din Capstadt, că divisia condusă de colonul Plumer l'a ajuns pe De Wett la Disselfontaine. După o luptă desperată, Buri au înfrânt pe Englezi și astfel au putut să-și urmeze călăș spre Belmont, unde au trecut peste Oranj.

Londra, 28 Februarie. Delegații din Heidelberg pentru exoperarea păcii, n'au reușit să îndeplinească pe Botha la încheierea păcii. Generalul Botha li-a răspuns în scris, că n'are nici o trebuință să pertraceteze cu dișii.

Dacă ar ave în gând cândva să pertraceteze asupra păcii, pentru care acum nu sunt proseepte — a zis Botha, — atunci dișii se va adresa autorităților engleze.

Cine să fie ?...

Cu grea simțită se termină în cronică ziarului „Tribuna” o știre vestită și de „Tribuna Poporului” asupra unei petreceri a juristilor maghiari din Oravița, la care s'au alăturat din fatalism și niște fruntași d'ei noștri. Ca un trăsnet din senin, această veste a zguduit din temelii toate părțile societății.

E caracteristic, că însuși faptul la timpul său n'a produs între oameni atâta vuet, ca cele vro 10 rânduri din jurnale, în care s'a relatat faima despre acest eveniment neobișnuit. Interpretări peste interpretări. Unii aprobă pedeapsa aceasta din resoane de disciplină. Personalități se bucură chiar de pășania celor din cursă. Alții earăși s'în de absurditate, nefiind petrecerea chestionată — după a lor părere — nimic alta, decât o convenție socială, solicitată de curtuasie. Mulți o califică de prea aspră ca metod. Alții earăși o găsesc de strategică, comentând faptul, că din rorurile de *president și vicepreședinte al țiganilor*, cari li-s'au cedat din politeță advocaților români, reiese determinism. „Orăvicianu”, cel potrivit al corespondenților anonimi, după a mea părere n'a isbit să le înalțare culpabilitatea scâpându-i din vedere, că roluri, cum este bună-oră „czigányvajda”, nici decât nu se potrivesc cu „spiritul internațional”, ci numai la balurile ungurești se pomenește.

Cei alterați însă își bat capul, să afle: cine-i corespondentul? cine să fie, cine să fie?...

Pe cât știu, până în momentele de față încă nu s'a prins acel „laș, personalist, dușman, proletar, simbrăș, palavragiu, pâr-dalnic, becișnic” ocărit cu toate predicatelor. pe cari trebuie să le intrerup din lipsa de spaț. Am constatat o din faptul, că cu mic cu mare toți s'în, că eu sunt „păcătosul”. Deci eu trebuie să s'în umerit la toate epitețele de mai sus. Mi-a spus o verde aseară un prieten și mă asigură în limbajul său obișnuit, că nu mai este apelată... Având pe deasupra și calamitatea, că de câteva zile zac bolnav de influență, am fost conțumățiat.

Sunt de altminteles obișnuit și oțălit în suportarea sstorfel de pedepse; trebuie să le rabd, nu este apelată. Mi-s'au mai dictat de ac-eași carte cu jurați osânde tot atât de drepte, ca și asta. Pilda o găsesc în natură. Peștele al mare înghite pe al mic. Mie nu-mi merge așa de bine, ca dum-nealor. Șapoi vorba juristului: ce poate „șutul cu cornutul”. Chria acestui proverb biazar mi-o rezervez pentru alt loc mai prielnic. Meditația asupra acestui axiom plubocratic n'o încapă un articol de ziar.

Să rămânem dar' la obiect.

Era pe la începutul carierei mele. Într-o zi frumoasă, senină, ne pomeneam cu ministrul Lukács, cel care își dete mai de urmăzi în Dunăre, că sosește ca passat la Oravița. Ce-mi plezni prin minte? Adun choțieții, toți costumăți și decorați cu cocarde naționale și la plecarea sa din gară li căușim cu vervă doina lui Todor Vladimirescu. După terminarea strofei „să scăpăm țeara de hoți”, ministrul ne mulțămeste: „frumos, să trăiți...” și dispore cu trenul, ear noi ne îndepărțăm înălțați de bravura preștată. Când colea la vro câteva zile, mă trezesc aspru combătut în „Luminătorul” de pe vremea aceea. Pornesc, dacă-mi este permis a mă servi de o expresie vulgară, după potcoave de cai morți, adevă dau în toroapă, să află și eu: cine-i corespondentul. N'am avut însă noroc să-l află și nu-l știu nici până în ziua de astăzi.

Ciudat lucru. Cât de naiv eram. Ce noroc putea să mi fie, dacă eram corespondentul; ce aveam cu corespondentul? Cum s'a putut încuiba în oameni o asemenea stă de stângace?

În focul juneții de pe atunci îmi cădea greu, să mă las bătut.

Mă rectific. Într'o ieremiadă sofistică îmi explic intenția nevinovată. Primesc însă dela directorul ziarului o epistolă plină de povește, că-s tiner și să caut, să mă îndrept, căci intenția mea, ori-cât de bună, dar fi-rește rău-înțeleasă, nu mă justifică și că în viitor să mă feresc de intenții. I-am urmat sfatul și a fost bine. Știu însă și o mărturisesc și acum, că judecat după intenție am fost nevinovat.

Tot atât de nevinovați îi cred eu din parte-mi și pe arangeatorii români, cari s'au întovărășit cu colegii lor întru arangiarea balului astuia. Vor fi având și dinșii intenții. Nu zic. Dar vezi, cum o pătește omul cu intențiile. Eu unul le regret chiar pășania și-mi știu explica fatalismul, deosebit al celui mai de valoare fruntaș al nostru dl Trăiță, care nici n'a participat, nici n'a contribuit cu nimic la petrecerea în chestiune, ci care din fire conciliau și cu moravuri mai vârstnice a cedat conmembrilor săi din comitetul arangiator, cari sub paravanul „spiritului internațional” i-au cerut numai numele în invitarea ungurească. Apropo! Invitarea ungurească. Încă o împregiurare agravătoare. Nu i așa, d-le „Orăvicianu”?...

Peste tot, apariția acestor fenomene în viața noastră publică atât de îngreunată tutimpină resens. Și nu-i mirare. Un curent în această direcție ne duce la desastru. Nu-i vremea să ne imaginăm rezultate bune din asemenea porniri. Din contră, experiența de veacuri întărește în noi credința, că-i bine să șinem încă cu sfârșenie la testamentul politic:

*Eră voi, tovarăși, mie îmi jurați:
Nici odată mâna cu străinți nu dați!*
(Bolintineanu).

Atâta ca principiu.

Nu-mi pot explica încă următorul lucru:

Cum se face, că într'o strîngătoare, cum ne vine a presupune situația omului în asemenea casuri, Ramănuș se năpustește cu furie asupra ziarelor, asupra corespondentului, asupra celor-ce preste tot vâd prin altă prismă intențiile? Negreșit un mare neajuns național și acesta. Când i-se critică conduita cuiva, nu mai abonează ziar; pe corespondent i-ar lua în săbii, ear cu cei de alte vederi, dușmănie...

Tot atâtea scăderi, cari ne bântue societatea.

Să ne închipuim, unde ar ajunge un organism societar fără dirigere, fără control!

Nu mă atinge păcatul subiectivismului. De dragul adevărului, — fără alte motive psihice, — fac declarație, că eu n'am furnisat știrea cu pricina la ziar. Nu. Și nici n'am idee, cine e autorul. Este o întâmplare pentru mine irelevantă sentința greșită, ce mi-an făcut-o cei jigniți. (De această bănuială nebasată mă mir alături cu cei ce mă cunosc și știu bine, că în viața mea eu din principiu de etică încă n'am supărat pe cineva cu slova. Și zic, că nici în defensivă, nu-i bine, să fie omul răsunător.

Cred, că am reușit a scoate în relief motivul, din care am fost îndemnat, să mă ocup de aceste lucruri. Ear de încheiere fie-mi permis a observa, că ceea-ce fac, nu mi-e sfială a și recunoaște, ca tot omul de omenie.

Gheorghe Jianu.

Testimoniul învățătorimei.

Spiritul timpului și întreaga dezvoltare spirituală a timpului, precum și pretensiunile de progres cultural ale poporului, reclamă imperios un stat învățătoresc cu o estinsă cultură generală și de specialitate.

Institutele pedagogice, în vederea progresului continuu, nu dau o cultură

definită, ele indegetează numai direcția spre perfecționare.

Eată deci necesitatea calificării proprii și continue a statului învățătoresc, ca condițiune primordială de progres cultural a neamului.

Ca mijloace de perfecționare servesc: operele pe terenul literaturii didactice, și, în special la noi, ziaristica pedagogică, pentru regretabilul motiv, că la noi neaprețându-se după merit publicațiunile literare pedagogice, meritații noștri bărbați de școală se vâd nevoșiți a-și depune tesaurul lor numai în ziarele de specialitate didactică.

Eată deci, pentru ce la noi au o deosebită importanță pentru progresul cultural ziarele de specialitate didactică.

Cu adâncă mâhnire constatăm tristul fapt, că la noi atari ziare, după o vegetare de 3—4 ani și pe lângă mari sacrificii din partea redactorilor, spre cea mai mare pagubă a progresului nostru cultural și spre rușinea statului învățătoresc, încetează de-a mai apăre.

Ziare de valoare „Școala română”, „Școala practică”, „Convorbiri pedagogice”, „Pedagogul român” și eminenta „Foaie Pedagogică” au apus, în lipsa spriginului cerut.

În fața acestui întristător fapt, eată ce testimoniu ne da „Transilvania”, organul Asociației — înregistrând încetarea „Foii Pedagogice”: „Constatarea aceasta trebuie să ne umplă sufletul de durere și să facă să roșescă de rușine corpul învățătoresc din metropoliia română ortodoxă, dacă se respectă. Cum adevă? să fi perit din inima învățătorilor noștri, cari în prima linie sunt chemați a alimenta idealurile neamului, ori-ce idealism? Dar' atunci cum rămâne cu ținta, spre care trebuie să nisuiască școala susținută cu greutate aproape insuportabile de bietul nostru popor? Să fie capabilă oare învățătorimea unei întregi metropolii a-și da un atestat de paupertate atât de rușinător, lăsând să apună o foaie, care și-a pus drept țintă să lucre pentru ridicarea nivelului intelectual și moral al învățătorului?!”

Luminători ai neamului, frați de luptă!

Tribunalul național a pronunțat verdictul condamnat asupra noastră, și noi nu avem cuvânt în fața sdrorbitoarelor dovezi!

Să fie dispărut cu desevirșire din inimile noastre simțul de datorință? Se poate, ca noi cei chemați a purta faclia idealismului culturii naționale, să fim ajunși la asemenea grad de decadență?!

Un fior îmi cutremură toată ființa, când mă cuget măcar, că noi, luminătorii neamului, culpabili ne-am făcut... lăsând să se stingă luminosul foc cultural, aprins și alimentat de marii învățători ai neamului.

Colegi! Să ștergem această pată de pe numele nostru, să ne ridicăm fiecare la acel simț de sacrificiu, care-l reclamă susținerea acelei foi, și fiecare să trimitem abonamentul încă pe jumătate an, 3 cor., spectabilului domn Dr. Daniil Barcianu la Sibiu, rugându-l să ia pașii necesari pentru reapariția „Foii Pedagogice”.

Și acum, îndreptăm rugarea noastră către toți, pe cari cultura și viitorul neamului li privesc.

Comitetele reuniunilor învățătorescilor din Arad, Timișoara și Caransebeș, să se întrunească de urgență, și să dispună:

a) Fiecare președinte din departament să colecteze abonamente pentru „Foaia Pedagogică”, pe care să o aboneze și pentru bibliotecile departamentelor;

b) Fiecare învățător — din centre — să fie însărcinat, ca în numele reuniunii și culturii naționale, să roage pe toți bărbații cu dor de progres, să aboneze foaia, fie pentru sine, fie pe seama unei școale sârmane;

c) Să roage pe ven. consistoare, a dispune din oficiu abonarea foilor pe seama bibliotecilor școlare, nu altcum a dispune emiterea — în fie-care protopresbiterat — a unei liste de abonament către învățătorii, protopopii și asesorii consistoriali;

d) Să roage pe ven. consistoare să intervină, ca proximele sinoade eparchiale să provadă în budget o modestă sumă, fie ca subvenție, fie ca din aceea să se premieze învățătorii mai zeloși, însă slab dotați;

e) Să intervină la presidiul Asociației, ca din rubrica votată pentru ajutorarea școalelor, să aboneze un modest număr pentru școalele mai sârmane, nu altcum să recomande abonarea și departamentelor, pentru bibliotecile lor.

Nu-mă astmod agitând chestiunea și însuflețindu-ne înșine, vom asigura reapariția și existența „Foii Pedagogice” și prin aceea vom rehabilita buna reputațiune a statului nostru învățătoresc.

La timp vom da publicității numele tuturor învățătorilor și bărbaților, cari prin însuflețirea lor vor relinva luminoasa stea „Foaia Pedagogică”.

Rugăm în fine pe toți bărbații neamului, să vină cu denariul lor pe altariul culturii neamului, abonând înșiși „Foaia Pedagogică”.

Comloșul-bănățean, 11/24 Febr 1901.

Iuliu Vuia, învățător.

O frumoasă dorință.

Dela însuflețitul preot Teodor Pop din Bucureștea vînoasă, „Bunul Econom” din Orăștie primește următoarele rânduri:

Despre „Statutul Organic” al bisericii noastre gr. or. din Transilvania și Ungaria, nu încap dispute și vorbiri lungi spre a-i stabili neprețuita lui valoare. În această carte se cuprinde eluțarea de drepturi neavute pentru limba, legea și naționalitatea noastră. Apoi acestea cine le poate prețui? Deci cu tot dreptul „Statutul Organic” se poate numi „Cartea de aur” a bisericii noastre.

O dorință ferbinte aș avé, și poate încă mulți cu mine: de a vedé într'un tablou mare pe autorul său principal, pe marele metropolit Andreiu Baron de Șaguna, încungiurat de toți contemporanii săi, cari au conlucrat la acest Statut, sau un Panteon bisericesc cu biografiile acelor conlucrători, având a se alătura la Panteon și Statutul Organic, tipărit de lux, spre plăcută și dulce suvenir.

Dacă până acum nu s'a făcut acest lucru, acum credem a fi timpul binevenit a se face, până când mai sunt încă în viață bărbați iluștri, cari au conlucrat cu marele și nemuritorul arhiepiscop în acele vremi de bine.

Din multe, ba — după părerea mea — din toate punctele de vedere, ar fi de dorit a se compune un atare Panteon bisericesc, care să se edee în tomuri după perioade anumite, din partea bărbaților competenți, cari ar

vré și ar putea lua acest lucru spre ducere la îndeplinire.

Cu ce bucurie și plăcere oțtim în „Panteonul Român“ edat prin anul 70, biografiile ilustrilor noștri bărbați, cari și-au jertfit avere și sănătate, ba chiar și viața, lucrând, unit pe un teren, altii pe altul, pentru ridicarea și luminarea noastră, pentru apărarea noastră de vijeliile timpurilor, pentru bunăstarea noastră materială și culturală.

Dacă veacul de curând trecut a produs fapte în multe privințe strălucite pentru noi Români, apoi veacul de față, al XX-lea, trebuie să producă, pe lângă aceste fapte, și floarea: *Recunoștinței*.

Probleme actuale în instrucție și educație.

(Urmare și fine).

Școala populară nu cere o limbă nouă, limbă clasică. Cere numai poleirea limbii populare, care e folosită de popor în formă necioplită. E un material brut, care trebuie prelucrat, pentru a-i da lustrul cuvenit. Lucrat parte de parte, ca astfel formând întregul, să-mi dea partea estetică a limbii. A cere însă, ca scrierea și vorbirea să se învețe prin imitațiune, în formă mecanică, nu numai că e o imposibilitate, dar ar fi și cel mai disgustător lucru pentru elev, neștiind de unde să înceapă și unde să termine; neștiind unde e începutul și care e sfârșitul. Ear în astfel de împrejurări de sigur va privi școala ca un loc de tortură, ear pe învățator adevărat despot. Nu numai atât, dar însuși învățatorul, lucrând pe în tregul, fără sistem, lucrarea va fi privită de el ca un adevărat chin. ear școala o adevărată temniță. Și apoi rezultatul? Aici las să vorbească dl Trăilă: „nu e mirare, că poporul și mai ales cei ce au umbat la școală, sunt cel mai înverșunatăi dușmani ai învățatorului și prețuese munca văcarului și a purcarului mai presus decât a învățatorului. Sigur, că acești nemulțumitori se vor fi întrebând, oare ce poate el folosi în practică și spre binele său în viață din câte a învățat în școală cu atâta chin? Ce au profitat mai mult decât cei ce n'au umblat la școală, ci au pșzit turmele tatălui său?“

Asigur pe dl advocat Trăilă, că dacă zilnic s'ar ocupa cu predarea gramaticii în școala populară, altcum ar cugeta despre

acest studiu. Numai în acest cas va cunoaște rolul, ce l joacă analiza și anatomia cuvintelor în școala populară; numai în acest cas va vedea interesul și plăcerea, ce o desvoată elevii la învățarea acestui studiu. Și mai presus de toate se va convinge despre înfrurirea, ce o are acest studiu asupra *ageririi minții și a puterii de judecată, care de alicum e și lucru de căpetenie în școala populară*. Căci să nu perdem din vedere o împrejurare: *menițiunea școlii populare nu e a crește nici măsăr, nici cismar, ori aliceva, decât numai om*. În școala populară e a se pune baza, fundamental a toate: pentru plugar, pentru măsar, pentru avocat, medic etc. etc. Adecă, menițiunea școlii populare e, a pregăti facultățile spirituale ale băiatului, ca acelea, la vremea sa, să le poată folosi cu ușurință întru însușirea cunoștințelor speciale, ce aparțin meseriei sale. Adecă, el prin el, pe baza celor învățate, să se poată perfecționa mai departe în meseria sa.

O bună impresie a făcut asupra mea dorința nobilă a dl-ului advocat Trăilă; dorința, care se reasumează în următoarele: „să se cultive morala cu toate mijloacele posibile, căci aceasta este mama virtuților, fără de care știința moartă este.“ O dorință mai potrivită și mai nobilă nici că se poate închipui! Nepotrivit mi-se pare însă, când, la aplicarea mijloacelor, spre ajungerea acestui scop, dl advocat Trăilă cere: „*mai multă educațiune ca instrucțiune copilarilor*“. Nepotrivit e, pentru-că e imposibilitate a propaga morală, fără instrucțiune. Deoarece tocmai instrucțiunea este izvorul, din care isvorește morala. Băiatul, ca să aibă cunoștințe despre conceptul morală, trebuie să știe ce e bine și ce e rău; să cunoască fapți bună și fapți rea. Ear ca să știe a ceasta, trebuie instruit. Prin urmare, așa cred eu, conceptul morală se va lărgi proporționat cu mersul instrucțiunii. De aici apoi reese, ca să instruiem, dacă se poate cât de mult, dar cu instrucțiunea să meargă paralel și educațiunea; sau: *instruind, să și educăm!*

În fine, reasumând cele zise, urmează:

1. Să avem învățatori bine calificați.
2. Pe baza acestei pregătiri, să aplice cât de bine principiul intuițiunii în școală cu *analiza și anatomia* dl-ului advocat Trăilă.
3. Pruncii să cerceteze regulat școala și să fie provăzuți cu recuisitele necesare. Și în fine:
4. Materialul de învățământ să se reducă în modul, de a se putea preda în școala populară

Și dacă astfel de îndreptări s'ar face în instrucție, putem fi siguri, că toate temerile noastre îndreptate contra principiului de intuițiune, a analizei și a anatomiei aplicate la prelegere, vor dispărea, precum pere fumul și precum se topește ceara de fața focului“.

Galșa.

Iuliu Groșorean.

Recenziune

asupra cărții „Predice ocazionale și funebre“ de Dr Em. Elefterescu (1900), scrisă de Ioan Niculescu, preot în Jabar.

(Continuare.)

Voiu intra deci în detaliul cărții și voiu demonstra cu o tabelă comparativă, întru cât lucrarea din chestiune e produsul propriu al dl-ului autor, e prelucrare sau că e o plagiatură din seamă afară.

Pentru-ca recenziunea prezintă să nu apară prea voluminoasă, nu voiu lua la analiză predică de predică, ci mă voiu extinde cu critica numai asupra unor cuvântări dintre cele ocazionale și funebre, că o lucrare bună se poate judeca și numai din unele cuvântări, pe ce basă s'a pus autorul la lucrarea întregului. Simțindu-se însă trebuința, îmi rezerv dreptul de-a reveni și asupra celorlalte predică, pe cari de astă-dată din considerația celor de sus, nu le iau sub critică.

Pentru exemplu, să luăm predica a III-a, la cununie, și să vedem, cum se exprimă autorul și cum adevăratul izvor, celebrul orator răposat Iustin Popfiu, din care s'a decopiat întreaga predică.

Dr. Em. Elefterescu:

Onorate mire și onorată mireasă!

Văitorul dorit, din al cărui sin vă zimbăște chipul strălucit al unei vieți noi și frumoase, în al cărui sin prevedea fericirea neturburată sufletul d-voastră, eată 'l prefăcut prin binecuvântarea și sântirea sântei biserică în presentele cel mai îmbucurător, cel mai plăcut.

Iacă, s'a deschis ceriul, s'a scoborât darul; d-voastră sunteți acum unul al altuia sufletele d-voastre s'au unit la un loc, ca doi ochi într'o lumină, în una și aceeași iubire.

Și eu stau aici mișcat de fericirea d-voastră, bucurându-mă și sărbătorind împreună, și mă întreb cum s'a întrebăntat învățatul părinte Tertulian, la o astfel de ocaziune: „De unde să-mi ajungă puterile a

rosti fericirea acestei căsătorii, care binecuvântată o a legat, binecuvântată o a sigilat, și sigilată ingerit o au vestit și Tatăl a aprobat-o?“ (I. 2. ad. uxor.)

Iustin Popfiu, amvonul din 1881 Nr. 1 pag. 96:

Venitorul dorit, din al cărui sin vă zimbăște tipul strălucit al unei vieți noi și frumoase, în al cărui sin prevedea fericirea neturburată sufletul vostru, eată 'l on. mire și on. mireasă! prefăcut prin binecuvântarea și sântirea sântei biserică în presentele cel mai îmbucurător, cel mai plăcut.

Eacă s'a deschis ceriul, s'a scoborât darul; voi sunteți acum unul altuia; contopitu s'a ca doi ochi într'o lumină și în una și aceeași iubire sufletele voastre!

Și eu stau aici mișcat de fericirea voastră, bucurându-mă împreună, sărbătorind împreună, și mă întreb turburat, cum s'a întrebăntat învățatul părinte Tertulian din secolul III. la astfel de ocaziune: „De unde să-mi ajungă puterile a rostii fericirea acestei căsătorii, care binecuvântată o a legat, binecuvântată o a sigilat, și sigilată ingerit o au vestit, și Tatăl o a aprobat-o?“ (I. 2. ad. uxor.)

Din cele premise se vede apriat, că dl autor nu și-a încordat nici cât de puțin puterile spirituale de a da clerului român ceva nou din sfera elocinței sacre, ci simplaminte a decopiat prea fidel agrășirea după cununie a decedatului celebru literat bisericesc Iustin Popfiu din amvonul seu așa, că în unele locuri chiar și interpunctiunea păzită-o! Pe lângă toate că s'a făcut fidel decopiator, greșește mult când, în loc de „voi“ cum se exprimă Popfiu, agrășește pretutindeni pe miri per „d-voastră“ ceea-ce rețerica știm că nu îngăduie. Poate că a crezut, că face prin aceea variație? Așa merge dl autor până mai în capăt, unde însă plându-i se două pasaje de superflue, trec peste ele și face epilogul precum urmează:

Elefterescu: Și acum, onorate mire și onorată mireasă, vă liberez pe calea cea nouă a vieții cuprinzându-mi urările cele călduroase în salutarea, ca înduratul Dumnezeu să vă dea cele bune; să trăiți mulți ani fericiți. Amin. În numele Tatălui și al Fiului și al Spiritului sânt. Amin.

Popfiu: Și acum onorat mire și onorată mireasă! Vă dimit pe calea cea nouă a vieții cuprinzându-mi urările ferice în salutarea cu care Rugul a binecuvântat pe Tobia cel tiner și pe mireasa lui: înduratu Dumnezeu să vă dea vouă cele mai bune! Tob. VII. 14 Amin. Întru mulți ani!

Poesii populare.

Ce folos, fată, de tine,
Te găta maică-ta bine;
Mergi la joc nu te ia nime;
Vini acasă supărată,
Te dai cu capul de vatră.

Maică, măicuța mea,
Nici în samă nu băga,
Că și eu m'oiu mărita
De nu 'n ast-an, d'altă dată
Și tot voiu fi măritată,
Că m'oiu duce 'n șezători
Și m'oiu pune 'ntre feciori
Și le oiu șopti la ureche,
Să nu priceapă că-s veche.

Fata, dacă 'mbătrânește,
Pune-i paie și-o pârlește.
Că nime n'o mai peștește,
Ci șade tot supărată

În posturi nepieptănată
Nelăută, nespălată;
Ear Crăciunul când sosește,
Se piaptănă, se chitește,
Dumineca, 'n sărbători
Toate-așteaptă pețitori.

Adă 'mă, Doamne și pe-al meu,
Fie cât de năstărău;
Fie cât de blăstămat,
Numai s'aibă clop în cap,
Și să meargă vestea 'n sat,
Că și eu m'am măritat.

Busuioac de sub părete,
Rău se mustră două fete;
Busuioac de sub rozor,
Se mustră pentru'un fcior.

Culese de: George Cristoiu.

Cât sunt munții Moțului,
Și nu-i place hoțului;
Locul lui e în oraș,
Unde poate fi pungaș.

Că la munte ce să fure:
Iarna lemne, vara mure?
Alții fură și omoară,
Și trăiesc într'a lor țară
Și nu'l trag nimeni la sfoară.
Dară eu pentru'n păcat,
Nu pot trăi 'ntr'al meu sat,
Că cerșesc din sat în sat
Și umblu din țară 'n țară,
Ca banii dela cămară
Și trăind vieț'amară.
Când sosesec din țară-acasă.
Mai stă sufletul să-mi iasă
De amarul ce m'apasă.
De-ar da Dumnezeu să dea,
Omul nescăjit să peie;
Să trăiască cu-i e bine,
Să se sature de lume,
Cum m'am săturat și eu,
C'am trăit numai eu greu.

Culese de: Todor Măteș,
cercurarul.

POVESTEA

Unei Coroane de oțel

Serisă anume pentru țărâime.

De

GEORGE COȘBUC.

Oastea.

(Continuare.)

3. Tunarii și săpătorii.

Cu două lucruri am întrecut noi pe Ruși în războiu. Cu tunurile și cu iscusința adăpostirii.

Rușii aveau multe tunuri la Plevna, poate și de cinci ori mai multe, dar erau slabe la făptură și mai scurte la bătaie ghiulelele. Nici nu țineau ei la tunuri.

După obiceiul de războiu al lor, Rușii n'au răbdarea să tot lovească pe dușmanii cu ghiulele. Indată ce-l ved, sar pe el ca baioneta.

Și la Plevna au voit să sară asupra noastră cu ale lor. De geaba le spunea Domnitorul nostru, că redutele sunt prea tari ca să le rei cu inușul, că vitejia și îndrăzneala năvălirii e fără folos când să te dai pe ziduri, în focul pedestrii.

Vedem, dară on. cetitorii, că însuși epilogul e întocmai ca al lui Popșu, și pe lângă aceea că e din cuvânt în cuvânt plagiat, mai cade dl. Dr. și în greșeala, că își atribuie frumoasele cuvinte de încheiere ale lui Raquil de ale sale, nu le distinge ca citat din s. Scriptură, ci le pune pe hârtie ca fiind ale d-sale, fără nici un semn și indicare că de unde le-a luat.

(Va urma.)

Din Banat.

Concert și teatru în Mehadia.

— Raport special. —

Deși era un viscol cu neaună în acea zi, totuși un număr public a participat la petrecerea dată în 15/2 Februarie a. c. Am remarcat în mulțime pe următorii domni: M. Popoici, protopresbiter în Orșova, cu stimabila soție. Nicolae Bocicariu, căpitan cesaro-reg. în pensie. Ioan Micleu, căpitan cesaro-reg. în pensie și doamna Ana de Bli-dariu. Dintre comercianți: Ienachie Chiticean. Dintre industriași: Simeon Ion, George Popescu, George Tomescu, etc. Dela societatea căilor ferate din loc au participat mai multe persoane în frunte cu dl. Silviu Radu magistrul de mine. Ear dintre corpul didactic din loc a participat numai dl. Ioan Târfaleagă.

Cântările au fost executate perfect, deși coriștii sunt toți agronomi, dar când e vorba de cântare, apoi să i vezi cu câtă atențiune și cu cât zel învață de-ți este mai mare dragul. Onoare lor, cât și harnicului diriginte N. Mergea.

Asemenea s'a distins d-ra Chita Cincheza, declamând poezia „Dujmancele” de G. Coșbuc, dovadă au fost aclamațiunile frenetice din partea publicului.

În ceea-ce privește scena teatrală, aceasta fiind foarte complicată și grea, însă a reușit de minune. Foarte bine au jucat dl. George Grecu pe Karl cismașul, ear pe soția sa Kathi, d-ra Sofia Cincheza (mică), ea față de țaran a cules laude, reprezentând pe baba Kathi, o nemțoaică bătrână și superstițioasă, conversând perfect nemțeste cu Karl al ei.

Bine au jucat d-nii: Const. Crăciunescu și Svetozar Mănescu, cel dintâiu plângea că i rămâne feciorul soldat, ear cel din urmă râdea că: „prost lucru ai făcut, frate, de ai lăsat pe Ioniță să rămână-ască

Cu mare efect a jucat dl. Zaharia Arținescu pe baba Solomia, mai ales când baba Kathi o ruga: „Fil bun vecina Salami, dați la mine cu cărțile d-voastre de noroc, că eu dau la tine piseri Speck”.

Excelent a jucat rolul principal, pe Nicolifă, dl. Const. Budianu, ear pe Mărioara ibovnica lui, d-ra Sofia Cincheza (mare). D-ra Cincheza cu vocea ei de sopran cântând o doină când a plecat Nicolifă la oaste. am fost cu toții electrișiați de cântecul jalnic, care influența asupra nervilor. Bateriile de elemente ale savantului Volta, sunt nula față cu puterea electrică a lor, pe lângă o doină românească, cântată de o fetiță frumoasă.

Cântarea românească nu produce numai electricitate, dar și un fel de căldură în tot corpul, ceea-ce prin elementele electrice încă nu s'a constatat.

Rolul cel mai comic l'a jucat dl. Ioniță Ionescu ca Wenzl și d-ra Chita Cincheza ca Kärchen drăguța lui. Ear rolul de chinez comunal l'a jucat dl. Matei Grecu cu mult succes, ear baba lui era d-ra Sofia Cincheza (mică) ca Oprița, care ea și căud tot pe bină ar fi crescut.

Apoi bine au jucat d-nii: Grigorie Ion ca preot, Alexandru Untan ca învățător, N. Magheru ca ofițer, Iosif Lalescu ca sergent-major, Vasile Chiosa ca Tagescaporal. Mulțumită coriștilor, diletanților și domnișoarelor Cincheza, cari numai laudă prin aceasta au făcut comunei noastre și onoare tuturor Românilor; și în partea aceasta numai bucura ne putem.

Dar cu părere de rău și cu inima mahnită trebuie să trec la partea cealaltă, că deși sunt bătrân, totuși sunt constrins a lua condeiul cu mâna tremurândă, căci nu mai pot răbda, și a scrie de-ocamdată numai una din multele intrigi, ce se țin în această comună, care odinioară era floarea Banatului; ear azi ajunsă parte pe mâna străinilor, prin neglijarea și neinteresarea unor Români baștinași din loc, și parte au început a distruge tot ce e bun, frumos și folositor, și aceștia sunt patru Români la număr, dintre cari doi sunt străini, veniți de curând în comună, pentru cari reprezentanța comunală cât și conducătorii bisericii au dus lupte, ca mai bine ei să fie, căci sunt Români, decât străini de altă limbă. Și apoi aceasta e mulțămia? Precum se vede, nici un interes nu poartă față de Mehedinți, oh sermanii de ei! Că doară dășii trăsesc dela Mehedinți, ear nu aceștia dela ei și dășii se laudă că nu le pasă de Mehedinți.

În comuna noastră Mehadia de 13 ani există cor vocal bisericesc și încă nici până

azi nu-și are statutele sale întărite de înalt ministru, tot din cauza intrigilor produse din afară și mai ales din partea unor români uitați de sine și de datorința ce li-se impune. Nu este încă anul de când avem în comuna noastră preot nou, în persoana d-lui Dr. C. Dure, care cu trup și suflet s'a pus în fruntea corului, promițând că va lucra până la exoperarea aprobării statulelor reuniunii de cântări, m'am și convins că'n adevăr desvoltă un interes mare în privința aceasta, căci cu ocaziunea concertului dat în totdeauna l'am văzut în fruntea coriștilor cu sfatul și cu fapta, ba ce-i mai mult l'am văzut pe scenă cântând alături cu coriștii.

Am și constatat că o luptă mare a trebuit să poarte cu acei români uitați de sine, cari prin felurite uneltiri au umblat să abată coriștii ca să nu ia parte la oarele de instrucțiune; și mai bădător la ochi e faptul constatat că: unul din ei a mers cu bancnote de 10 coroane la fetele angajate deja la teatru, promițându-le că de vor lăsa pe popa în baltă și nu vor lua parte, le va mai da încă 10 — 20 coroane; dar onoare fetelor că nu s'au lăsat seduse, ci au comunicat domnului președinte cu ce intrigi umblă acești oameni a căror datorință este, ca cu sfatul și eu fapta să îmbărbăteze la lucruri frumoase, dar nu să strice.

Acei câți-va maleconți neputându-și realiza intențiunea de a desfătuți cele trei fete angajate în piesa teatrală de a nu juca, au început a colinda familiile românilor de cinste și a-i capacita cu fel și fel de intrigi să se abțină dela petrecerea corului. Dar nici această apucătură nu le-a succedat, căci toți fruntașii precum și poporul de rând cu excepțiunea câtorva familii, cari parte din motive întemeiate, parte din motive închipuite au lipsit dela petrecere — cei-lalți au participat cu toții. E de însemnat și aceea că străinii toți cu excepțiunea familiei George Maryetich, s'au reținut ostentativ dela petrecere. Nu știu și nici nu voesc să scrutez, ori de această împrejurare e de ascris lucrării de șoboli a celor patru malconți, sau e un flux al urei lor față de tot ce e românesc.

Mehedințenii ar face deci bine ca și din această ținută a străinilor să tragă învățătură cum au să ciustească pe străinii venetici din mijlocul lor.

Sper însă că acei patru români pe viitor vor veni la idei mai sănătoase, și nu

vor mai comite atari lucruri, din care motiv deocamdată le și rețag numele.

Eu unul care toate le-am privit cu ochii și auzit cu urechile, declar că de azi înainte voi urca pe muntele străjos și mă voi uita pe geanțul lui Achim și de aci ziua și noaptea voi fi sentinelă, veghiând faptele bune și rele cari se vor produce la noi în comună și la timpul său le voi arăta în public, deci însemnați-vă atât de-ocamdată.

Băștinașul Mehedințean.

Răspuns unui alegător ce cu atâta mânie mă învinovățește pentru nereușita candidatului român la postul de notar în Jupalnic, nu-l plac ochii mei și ca să-și spele rușinea ce a pățit-o cu acel prilej, face adevărul și sub masca „bunului român”, mă defaimă în fel și chip.

Nu este profesiunea mea a defaima, dar nici a batjocori, precum o fac aceasta țiganii din Jupalnic, ci ca onorații cetitorii să aibă ideile curate despre adevărul lucrului las următoarele:

Strămutându-se fostul notar Stuibler, autoritățile competente au încredințat purtarea oficiului notarial din Jupalnic simpaticului domn Iosif Sattinger. Neamț de origine, crescut între români vorbește românește; e om în vârstă și are familie. Domnul Sattinger de când a venit la noi și până azi s'a purtat serios și demn. A lucrat și lucrează cu credință și virginitate. În chipul acesta a câștigat iubirea oamenilor.

Alipirea și încrederea ce o au oamenii din întregul cerc față de domnul Sattinger s'a dovedit eclatant în ziua alegerii de notar cercual în Jupalnic, adică la 28, Ianuarie a. c. Făcându-se votare nominală dintre 48 votanți prezenți (din 5 comune) 45, zic patruzecii și cinci au votat pentru și numai 3, zic trei contra domnului Sattinger.

Cele trei voturi le-au dat domni: Vasile Segărcianu primforestier în Orșova, Pavel Magdescu preot în Jupalnic și George Magdescu frate cu părintele, cari înainte de alegere gesticulând vorbiau cu multă rivnă alegătorilor ca să aleagă un candidat român. Părintele Magdescu vede pe semne că alegătorii nu-l prea ascultă, deci văzându-mă între alegătorii ce o fi gândind:

dujmane. Cu mare greu a putut să le abată gândul de năvală cu pripă. Și așa redatele au fost bătute cu tunurile trei zile, ear a patra zi tot s'a dat năvală, după placul Rușilor.

E adevărat, că la năvală ei sunt iscușiți și se duc orbește. S'au învățat așa, poate, unde au oștiri mari și birnesc pe potrivnic cu mulțimea.

A rămas însă dovedit la Plevna, că mulțimea și năvala nu aduc nici un bine, când dușmanul se știe adăpostit cu iscusință.

Noi am avut tunuri mai trainice, cu bătăie mai lungă. Ne erau la fel cu ale Turcilor. Și trăgeau bine Turcii. Dar se vede că având obuzele cumpărate de mult, le-au ținut fără nici o grijă și li s'au stricat, așa că abia jumătate din ele luau foc.

Domnitorul nostru își pusese tot sufletul să aibă tunuri bune, ear oastea tunarilor să-i fie aleasă. Și se și uitau Rușii cu coada ochiului la tunarii noștri: flacăii toți voinici și isteți la umbletul cu tunurile, cail puternici, îngrijiiți și bine deprinși cu manevrarea, hamurile tari și frumoase, ear tunurile de cea mai bună schișă. Apoi ofițerii, toți până la unul, destoinici și cu învăță-

tură de prin școlile ostășești ale străinilor.

La Vidin odată, Turcii au tras cu tunul de mai multe ori spre adăpostirile noastre dela Calafat. Ai noștri au tăcut, dar unul dintre ofițeri, mai mult în glumă, a ținut cu tunul drept în gura unui tun turcesc și a tras. Tunul turcesc s'a sfărmat, ear Turcii și-au scos tunurile de unde le aveau și s'au ascuns.

Și la Smârdan s'a petrecut una tot așa, a doua zi, după eucerirea satului. Turcii se întorseseră cu multă urgie asupra adăposturilor noastre. Nu trebuia mult și ne-ar fi biruit. Se dase poruncă tunarilor noștri să și mântue tunurile și să fugă.

Atunci un ofițer, bun ochitor, întoarse tunul și ținți în gura unui tun turcesc, care sta mai îndrăsnit în fața Românilor.

A nimerit drept în gură; tunul a sărit șandări în toate părțile, tunarii și cail au sburat spre cer. Acest lucru atâta spaimă a băgat în Turci, că și-au adunat companiile și-au rupt-o la fugă.

La Vidin, în redută, erau mulți Turci și, când au văzut că vin Români, au sărit cu toții pe parapet. Ni-ar fi dat mult de lucru până să-I alungăm. Dar un tun de-al nostru așa de bine a fost îndreptat în re-

duță, că la a doua împușcătură obuzul a nimerit în grămada cu iarbă de pușcă, din mijlocul redutei. Mulți Turci au sărit în aer, cu pământ și cu lemne în amestec, ear cealaltă au fugit.

Tunarii noștri au avut mult de lucru. Aproape patru luni s'au tot gâlcevit cu Turcii peste Dunăre, până să înceapă războiul în toată legea. Ear la Plevna alte trei luni au tot bătut spre redute.

Tunarii își făceau șanțurile adânci și largi; din pământul scos din șanț își ridicau parapete cu ferestru pentru țevile tunurilor. Prin șanț dormiau flacăii și cail, își țineau hainele și munițiunile.

Când ești departe, cunoști după fum de unde vine ghiuleaua. Întâiu vezi un norișor de fum alb, care se ridică, apoi după vr'o două clipe și mai mult, auzi bubuitura. Obuzul, când se isbește de pământ, ori se sparge de-adreptul ori se învertește ca o sfirească și scurmă pământul dintâiu, și apoi plesnește asvirindu-și aschiile și pământul scurmat în toate părțile. Oamenii isbiți de pământul scurmat sau de aschiile obuzului mor, cad răniți ori numai îmbătați de cap, după-cum au fost de aproape și după cât de tare au fost isbiți. Pe cel mai de aproape aschiile mari îi rap în două

și-i asviră cât colo, le taie picioarele, îi ciuntesc.

Pentru tunuri e mare primejdie să stea pe câmp deschis, în bătaia tunurilor vrăjmașului. Ghiuleaua străină ori omorâă tunarii și cail, ori fărâșă tunurile sau numai le strică roțile și atunci, neputând să fie duse, ele cad în mâna dușmanului.

Îndrăzneată purtare a avut căpitanul Hertel pe dealurile Griviței la 27 August, când Vasluțenii și leșenii s'au aruncat asupra redanului din fața Griviței.

Căpitanul vrând să ajute pe dorobanți, a alergat cu tunurile tot după ei pe deal, stând și trăgând spre redute, și earși plecând. Turcii din redute au lăsat pe dorobanți în pace și au ochit cu tunurile spre tunurile noastre, ni-au omorât toți cail, toți flacăii, ni-au stricat roțile tunurilor și pe Hertel l-au trântit la pământ.

Atunci a venit cu alte tunuri căpitanul Lupașcu în goana cailor și stând și el pe dealul deschis, a tras spre Turci. Dorobanții au cucerit redanul, ear Lupașcu a alergat în urmă cu tunurile în redan și s'a adăpostit.

Pentru fapta lor, Împăratul Rușilor a trimis tuturor tunarilor căpi au rămas vii, câte o cruce de-a sfântului Gheorghe.

„Popa dela Topleț e om tiner, el se va expune pentru mine, căci e fricos și se rușinează de barba mea“. Cu o țintă în cordată se apropie și în mod provocător mă îndeamnă să votez pe domnul Popoviciu, fost odinioară notar în Orșova; ear fratele părintelui lui spune în față că de nu voi sprigini pe al lor candidat, mă va publica în foaie. Indignat de atâta presiune și mai mult scârbit de obăznicia fratelui părintelui, li-am denegat dorința. Doară, dacă eu sunt fecior de popă, crescut cu prescurți și cu mult năcaz ajuns în Topleț — nu urmează ca să mă supun capriiului domnului părinte Pavel Magdescu; dar nici ca să crănesc de o menințare ridiculă a fratelui lui? Să votez pe unul pe care nu îl cunosc, nici văzut în viața mea, e o absurditate ce și părintele Magdescu cu frate cu tot o va recunoaște! — Am votat deci pe care l'am cunoscut de om bun, drept și harnic.

Patruzeci și opt de alegători au fost și dintre aceia 45, dela domn până la țeran, împinși de conștiința lor cu glas tare au dat votul lor domnului I. Sattinger Ear cel trei corifel românii cu capetele plecate votară pe „Drimbă“, căci candidatul lor domnul Popoviciu dela Orșova nu a fost pus în candidație. Alegerea a decurs în ordinea cea mai mare.

Neîncrederea și neascultarea ce a arătat poporul cu acest privilegiu față de bieții corifel al românismului, a scos rușinea pe fețele lor și acum ca să se spele de ea „un alegător“ se freacă de mine.

Eată deci, onorați cetitori, în ce chip sunt atacurile mie îndreptate din partea „rului alegător“, care cu furie sbeară; și nu doar de mila poporului, nici de frica lupului ce „eu l'am băgat în staulul oilor“ mele, ci sbeară pentru-că picând „candidatul“, i-a picat un os de ros din gură.

Topleț, la 5 Februarie v. 1901.

Dumitru Popoviciu,
parochul Toplețului.

Din Munții-Apuseni.

Intimpinare. În „Tribuna“ Nr. 13 a apărut corespondența, care conține în sine blamarea bisericii greco-orientale din Câmpeni. Permiteți-mi să fac observarea, că ziarele noastre române nu pot avea chemarea și intențiunea ca scâderile unuia sau altuia cu blamarea bisericii să le aducă publicității, prin urmare astfel de corespon-

Tunarii își duceau tunurile într'un deal unde-va, și după-ce băteaua adăposturile turcești cele mai apropiate și alungau pe Turci, și-le duceau pe altă coamă mai apropiată, și tot așa înaintau dintr'un loc într'altul spre inima puterii lui Osman. Erau pe multe dealuri risipiți cu tunurile.

De multe ori săriau Turcii din redute cu tunurile asupra unei baterii românești și atâta o împoșcau, până-ce siliau pe ai noștri să și schimbe adăpostul într'altă parte mai scutită.

Schimbările de adăposturi le făceau noaptea, căci ziua îi vedeau Turcii și-i ieșiau.

Ce greutate pe bieții oameni! Răstăciau prin întunerec scoborind văile și vind dealurile, umblând în liniște ca să nu fi simțiți. Și se înomoliau tunurile pe dealuri, caif nu puteau să le urnească, ear ficăii trebuiau să pue umărul. Ba se mai ră-tornau tunurile și trebuiau ridicate pe brațe.

Și toată munca asta o făceau pe ploaie, pe ninsoare cu viscol, pe gâr și'n puterea ropții!

Șanțurile de adăpost și-le mai săpau și ziua, căci n'apucau să le isprăvească noaptea. Și săpau m-reu, ear pe de-aupra lor șuierau fără conținere plumbii, vijiau

dențe, cari cuprind în sine murdărie, nu ar trebui publicate, după părerea mea.

După-ce în „Tribuna“ Nr. 13 e atacată și persoana mea, rog onorabila Redacțiune a publica cele supra scrise, precum și următorul răspuns:

Că cine a scris în „Tribuna Poporului“ Nr. 2 sub anonimul „Câmpenarul de baștină“ ou știu, și după cum se vede din declararea Redacțiunii „Tribunei Poporului“ Nr. 6, nu sunt eu, și cine a răspuns în „Tribuna“ Nr. 13 și „Tribuna Poporului“ Nr. 5, încă nu știu, atât pot zice, că corespondenții ce răspund de altă dată când vor scrie să se scrie sub anonimul: „Adevărați Câmpenari creșuți pe podul minciunilor din Câmpeni“, care pod e aproape de cofărițe — sau după vorba lor pilărițe, care cuvânt vin Blaj e adus în Câmpeni — pentru-că oameni culti nu se pot numi, ci sunt desbrăcați de tot caracterul, când se ocupă cu soboli de pe „Vârful Ciocului“, adevă cu proprietatea mea.

Resping cu indignare expresiunile mârșave, miserabile și ticăloase folosite contra persoanei mele și declar de oameni impertinenți, când mă atacă pe nedrept, deoarece-ce eu cu cauza alegerii de al doilea paroch din Câmpeni nu am influențat și nu m'am ocupat, afară de când am fost chemat ca membru al scaunului protopresbiteral ca să-mi dau părerea.

Vă știu și Vă cunosc d-ilor, „adevărați Câmpenari etc.“ că sunteți de cei ce Vă țineți cel dintăiu după Napoleon etc. și sunteți capaci a toca în cap pe cel ce nu consimte și nu aprobă părerile D-Voastră; deși sunteți eșiți din popor pe care l'numiți „gunoii“, dar poate numai D-Voastră v'ați ales cu acel titlu, ce se vede din scrierea ce o ați făcut: Vă întreb că numai D-Voastră căți va sunteți lamura și susțineți biserica din 2558 suflete ce are parochia Câmpeni? și ceialalți sunt gunoii? E rușine a da astfel de epitețe poporului, din a căruia sudoare trăim. Vă laudați cu ce a făcut Palade Dumitru, și eu mă pot lauda cu ce a făcut moșul meu pentru biserica din Câmpeni, dar nu avem a ne lauda cu ce au făcut alții, ci să facem noi și apoi să ne laudăm.

În ce privește descrierea lui Motora, a răposăților, precum și laudele puse pe Palade, care a servit în comuna mea patru ani ca învățător, nici până acum și nici cu astă ocaziune nu voiesc a mă ocupa; una însă îmi iau libertatea a aduce la cunoștința onorabilului public, că Motora suferă nevinovat și nu din vina sa, ci din a altora, ear atacarea răposăților lasă să judece publicul ce însemnează și de ce calibrul pot

obuzele. Dacă vr'un flăcău eșia, din întâmplare, numai cu un pas de sub acoperișul adăpostului, îl vedeai cămând isbit de glonț. Une-ori câte un obuz cădea în șanț, scurma pământul și plesnia. Atunci toți flăcăii se împrăștiau, căutând scăpare.

Când își închipuiește cetitorul toată viața aceasta neliniștită a tunarilor, gândesc că i-se sbrlește părul de câtă jale și liniște posomorită o fi fost prin bateriile noastre. Și n'a fost jale de loc.

Povestește un sergent, care a fost rănit în șanț de o spărtură de obuz:

Ne-am obișnuit iute-iute cu viața aceasta. Toată ziua steteam la tunuri ochind, și vorbiam de câte în lună și în soare, ca și când n'am fi avut pe Turc în față. Ochiam, dam foc, aduceam ghiulelele, fără să ne gândim la plumbii ce veniau.

Dar nici nu l'aușiam. Și ne șuierau peste cap, par'că era plin văzduhul de serpi. Câte-odată zicea vr'unul: ia ascultă, mă, cum șuieră! Și noi începeam să ridem cu hohote. Ne înveseliam de sunetul ghiulelelor. Numai când venia câte un obuz vijind iute și pătrunzându-te până'n oase cu zăclitul său, ne plecăm capetele fără voce, chipul ca să ne ferim.

Când ochia oficerul și eșia ghiuleaua, nu ne puteam răbda să nu scoatem capul

fi ast-fel de oameni, cari se ocupă cu răposaii.

Observ că corespondențele amintite nu sunt umane, cum se cere dela oameni culti; ci cuprind în sine interes; prin aceasta declar că cu amintii corespondenți anonimi nu voiesc a intra în polemică și toată corespondența ziaristică cu dnoșii o declar de finită, zicându-le: lăsați biserica, nu o folosiți într'a vă răsbuna ura ce există de un veac între Motorești și Paladești și prin aceasta aruncați ura între poporeni bisericii cari trebuie să fie ca frați, fiind fii unei biserici; ci cauza bisericească o lăsați în mani competente, cari ar lucra înțelepțește, dacă ar scoate biserica de sub indivizi, cari o folosesc spre răsbunarea urei, prin înlocuirea cu o persoană neinteresată.

Certege, 6/19 Februarie 1901.

Constantin Cothișel,
preot greco-oriental român.

Dare de seamă și mulțămită publică.

Cu ocaziunea concertului dat de corul vocal din Comlăuș (Ó-Szt. Anna), la 7/20 Ianuarie 1901, s'a încassat seara la cassă, prin subsemnata comisie de încassare, suma de 155 cor. 60 bani, cu suprasolviri cu tot; — ear oferte au sosit la adresa învățătorului I. Roșu: dela dl Aug. Beleş (Șimand) 4 cor., dela Dl Șt. Ciorogariu (Sintea) 2 cor. — Deci au încurs de tot: 161 cor. 60 bani; adevă: una-sută-șezzeci și una coroane și 60 bani.

Tuturor contributorilor și indeosebi DD. Aug. Deleş, Șt. Ciorogariu și celor ce au suprasolvit seara la cassă, și pe aceasta cale le mulțămim din toată inima.

Comlăuș, Ianuarie 1901.

Vasilie Brădean, Demetriu Boariu,
cassar, notar.

Vasilie Săldgean,
controlor.

Vechia Asociațiune funebrală română din Elisabetinul (Maerele) Timișorii.

Fondată în anul 1852 care întrunește peste 5000 membri, cu un capital de peste

200.000 Coroane,

primește în stinul ei ca membri, cu taxele de înscriere:

	La grupa I-a	La grupa II-a
Dela 15—30 ani,	3 coroane.	2 coroane
„ 31—40 „	5 „	3 „
„ 41—50 „	7 „	5 „
„ 50—55 „	11 „	7 „
„ 56—60 „	21 „	9 „

pe lângă următoarele condițiuni:

Fie care persoană, bărbat sau femeie care se însușă ca membru, n'are lipsă de vre o cercetare medicală și chiar de nu ar putea la moment răspunde taxa de înscriere, poate fi primit ca membru în staul Asociațiunii noastre funebrală și va avea să solvească în decurs de 60 luni, cei dela grupa I-a lunar 2 coroane, eară cei dela grupa II-a lunar 1 coroană, eară după moartea membrului, următorii lui primesc imediat, cei dela grupa I-a un premiu de 200 coroane, eară cei dela grupa II-a 100 coroane chiar și în cazul, când respectivul reposit ar rămăas ca 8—10 rate în restanță.

Următorii răposatului au să producă numai libelul și atestatul dela matriculant despre moarte, și premiul se va răspunde încă înainte de înmormântare.

Domnii preoți, ca părinți sufletești al poporului, eară domnii învățători, ca luminătorii poporului, cari cunosc mai bine și mai deaproape neajunsurile parochienilor lor, și mai virtos în casurile de moarte, când parochianul e avisat la mila cămăternicilor, eară bisericii, preotului și învățătorului, cu anii le rămăne dator, nu vor pregeta a îndemna pe poporeni comunei lor, a se înscrie ca membri, și a nisui, ca în fie-care comună să se înființeze filială, precum avem în comunele: Ghirada, Mornița, Utvin, Remetea, Ianova, Terneteaz, Caransebeș, Lugoj, Lipova, Arad, Sasca m., Oravița, ș. a. ș. a., chiar și în comunele germane Delta, H Andras, Iosefin, ș. a. comune, unde Asociațiunea noastră a numit dintre membrii ei câte 2 bărbați de încredere, ca martori la primirea membrului în stinul Asociațiunii, apoi un încassant, carele pentru munca și osteneala sa primește dela Asociațiunea noastră frumoase procente.

Cei cu inimă cătră popor nu vor emăna a se adresa Asociațiunii noastre cu dorința lor, și la moment suntem gata să eși la fața locului spre a stabili filiala, așa că cei înscriși ca membri numai cu binecuvântare și mulțămire vor fi cătră acei părinți și luminători al lor, cari i-au îndemnat a îmbrășa această binefăcătoare asociațiune funebrală română — unica în felul ei.

Timișoara Elisabetin, în Ianuarie 1901.

Adresa: Vechia Asociațiune funebrală română în Timișoara Elisabetin.

peste parapet, ca să vedem ce ispravă am făcut. Și când o vedeam, că isbește în vr'un colț de parapet și asvirile pământ în redută, aușiaz pe câte unul: Ei, na-vă, pilaf, Turcilor! și rideam cu toții. Ear când obuzul nostru făcea zăpăceală ori spațimă între Turci, ne tăvăliam de ris.

Și așa, cât era ziua ne țineam de drăcil, par'că eram anume puși să dăm cu tunul ca s'avem de ce ride. Și ne luam la întrecere cu tunurile, să scoatem pe ale Turcilor din adăpostire, și ce hohot era când vedeam pe Turci sărind în văzduh isbiți de obuze.

Se întâmpla și prin baterii câte una. Odată, mai în marginea șanțului, stătea un flăcău ținând doi cai de căpește. Și s'a întâmplat să vie un obuz și să cadă tocmai lângă flăcău, și spărturile obuzului au omorât și pe soldat și pe cai, împărțindu-i bucațele și asvirindu-i în lături.

Dar asta nu ne strica inima. Ingropam pe cel mort și ne apucam de ris.

Ni se întâmplau și lucruri de car' trebuia să rîd. Era unul dintre noi un Vlăscean, toată ziua cu luleaua în dinți. Într'o zi singur știe cum, ajunsese mai în margine, și atunci șșș! vine un glonț și-i asvirile luleaua din gură, spărgându-l-o. „Ei, ui-

tă-te, comedia dracului“ zise el, măhnit, „acū cine să mi dea mie o lulea?“

Ear ceialalți ne strîmban de ris, căci Vlăsceanul nu se gândia la moartea carei trecuse pe sub nas, ci numai la lulea și se uita la hîrbur, scărpinându-se în ceafă.

Tunarii ziceau obuzului purcica. Vorba asta a iscodit-o un sergent, Costache Popescu, la Calafat. Era glumă, și de câte ori venia ghiuleaua așa de jos, încât lua cu puterea vântului chipurile flăcăilor din cap, el striga: De ce n'ai prins-o, mă! Și când venia altă ghiulea și flăcăii se plecau virindu-și capul în piept, le zicea: Mai pe vine, băieți, că ne înghite purcica!

Dar într'o zi a venit „purcica“ și s'a oprit în Popescu. Vîjșite o ghiulea peste baterie și Popescu tocmai zisese unul volutar de lângă el: ia întinde mîna și o prinde că e mingă! când sosi un obuz și ruse pe Popescu în două, de peste piept, asvirindu-i capul la dreapta și trupul la stînga.

El a fost cel dintăiu, care a murit dintre tunari. Îl cunoșteau toți în regiment, și vorba lui cu „purcica“ a rămas de poveste.

(Va urma).

ECONOMIE.

Reprivire economică de peste săptămână.

Cereale (bucate.)

După bursa din Budapesta

In urma timpului friguros și cu ză mari anunțate din toate părțile, chiar și din străinătate, consumenții de cereale s'au mărginit numai pe lângă acoperirea trebuințelor lor stricte, astfel și prețurile cerealelor au rămas în parte neschimbate. Schimbările de peste săptămână au fost deci următoarele:

Grâul: slab cercetat, s'a vândut cu Cor. 7.49—7.52

Săcara: d'asemeni, s'a vândut cu Cor. 7.23—7.30

Orzul: ceva mai bine cercetat, s'a vândut cu Cor. 6.15—6.50

Ovăsul: slab cercetat, s'a vândut cu Cor. 6.—6.65 după calitate

Cucuruzul: s'a vândut cu Cor. 5.30—5.40 per 50 kilograme.

Făina

Nr.	0	1	2	3	
Cor.	24.80	23.80	22.60	21.80	
Nr.	4	5	6	7	8
Cor.	21.40	20.40	19.10	16.10	10.80

Făină roșie
tărițe:

Nr.	0	%	I	II	I/B	III	
Cor.	24	—	23.60	23.20	19.20	17.40	15.40

per 100 de kilograme.

Păstăioase

Fasole: . . . . . Cor. 8.25—9.—
Masere: . . . . . „ 10.50—12.50
Linte: . . . . . „ 10.—15.—
după calitate.

Semânța de cânepă: . . . . . 9.50—10.—
Macul: . . . . . „ 22.—25.—
Hirișcă: . . . . . Cor. 5.—5.75
per 50 de kilograme.

Unsoare de porc, sis'ă du se fabricațiunile de salamă, a fost slab cercetată și s'a vândut cu prețuri mai scăzute la Cor. 54.50—55.— per 50 kilogr.

Slănină: Cor. 47—48 „ „

Semințe:

Trifoiu roșu: din anul 1900 Cor. 51.60.—
Lufernă: „ „ „ 40.—48.—
Mohor: „ „ „ 7.50—7.75

Prețul dela 30 Februarie n.

Din Arad.

Grâul cel mai bun . . . cor. 7.64—7.65
Cucurz . . . . . „ 5.28—5.25
Săcără . . . . . „ 7.28—7.29
Orz . . . . . „ 5.50—5.60
Ovăș . . . . . „ 6.29—6.30

In atențiunea domnilor învățători români. Aducem la cunoștința domnilor învățători de la școlile populare, că a eșit de sub tipar Geografia comitatului Arad, de învățătorul Damaschin Medre, — ca manual cu mai multe cărți geografice. Intocmit pentru clasele III. IV. ale școlilor populare, și aprobate de Ven. Consistor aradan.

Se poate procura de la Administrațiunea „Tribunei Poporului“ din Arad. Prețul 35 cr. plus 5 cr. porto postal.

Crema Margareta

este cel mai sigur mijloc pentru producerea, perfecționarea și conservarea

I frumuseții I

Acest minunat preparat nevătămător, curat și fără grăsime are un efect uimitor.

In câte-va zile face să dispară alunele, petele de ficat, coșii, jupuiturile, bibișele, punctele negre (comedonelle) și toate afecțiunile pielii. Netezește încrețiturile și ciupiturile de vârstă (bubab), având efect chiar și asupra celor mai înaintați în vârstă, carora le face pielea tină și frumoasă.

Dr. Mosengeil și Metzger, renumiți profesori, vindea încrețiturile de pe obraji cu ajutorul masagiului. Spre acest scop Crema Margareta este cea mai potrivită. Dacă se masează zilnic fața cu Crema Margareta, dispar nu numai alunițele, petele de ficat, și alte necurătenii de piele, ci și încrețiturile, ciupiturile de bubab și alte anomalii cauzate prin bătrânețe, griji, boale etc. etc.

Un perservativ în contra arșitii soarelui și a vîretului.

Se poate și ziua întrebuința.

Pudra de dame Margareta 1 cor. 20 fil. 553 9—

Săpunul Margareta 70 fil.

Pasta de dinți Margareta costă 1 cor.

Regeneratorul părului, care produce culoare originală părului încăruntit, 2 cor.

Blondinisarea părului de orice culoare, prin care părul primește o culoare aurie, 1 și 2 cor.

Pomada tanochinică, cel mai bun mijloc spre cultivarea și creșterea părului, 70 fil. și 1 cor.

Resucitor de mustați Bohus de Vilagos, spre cultivarea mustaților, 50 și 70 fil.

CLEMENT FÖLDES

Arad, strada Deák Ferencz Nr. 11.

Reprezentant general pentru România:

Domnul Moritz Pollak București, Calea Văcărești Nr. 5.

Se afla de vânzare la drogueriile: Brus. Economul & Co. M. Stoinescu, I. Tetzu, I. Zanfirescu și în en gros și detalii la Frații Alachary și la toate farmaciile.

Dovadă despre eficacitatea folosirii cremei Margareta e și următoarea epistolă:

D-lui Gutori Földes Kelemen, în Arad.

Folosesc demult Crema-Margareta. Primește simpatia mea pentru efectul bun al acestei creme.

București

Maria Ionașcu, artistă la Teatrul Național.

Institut de cură.

La dispoziția publicului stau următoarele mijloace de lecuire:

Scaldă cu lumină electrică:

In nou-arangeatul meu stabiliment medical, cu aparate usitate în cura naturală se vor practica următoarele metode de lecuire:

Cură de apă rece: sub conducere de specialiști exercită în mânărea tuturor aparatelor moderne, persoane aplicate până acum în sanatoriu. 15 bilete 6 fl.; 1 bilet 50 cr. (Clienții cu bilet de abonament nu vor plăti nici o taxă pentru îngrijirea medicală).

Baie cu lumină electrică: pentru vindecarea reumatismului, podagrei, boalelor de nervi, audațiunii, boalelor de sânge, pentru vindecarea grăsimii, boalei de rinichi și anemiei. 15 bilete 15 fl., un bilet 1 fl. 20 cr. (Aci se cuprinde și cura de apă rece necesară). Cel cu boală de inimă o pot folosi fără pericol. Bolnavii neapți pentru această cură vor fi refuzați.

Băi manre: pentru boale femeiești, anemie și reumatism. 15 bilete 15 fl., 1 bilet 1 fl. 20 cr.

Băi de acid carbonic: pentru boale de inimă, nervoase și organice, inimă îngrăasă, vasele de sânge încoronate, leucemia intestinală, anemie, nervozitate și boale de femei. 15 bilete 16 fl.; 1 bilet 1 fl. 25 cr.

Băi de sare: pentru cazuri mai puțin grele de boalele amintite la băile de acid carbonic. 15 bilete 11 fl.; 1 bilet 80 cr.

Băi de sare cu acid-carbonic: pentru cazurile mai grave de boale amintite la băile de acid carbonic. 15 bilete 18 fl.; 1 bilet 1 fl. 40 cr.

Băi electrice Băi feradice și galvanice: pentru nervozitate, slăbire de nervi, irondrie, isterie, tremurat de bătrânețe, vitustanță, și leucemia morfinismului. 15 bilete 15 fl.; 1 bilet 1 fl. 20 cr.

Inhalatții: în cameră de inhalatții, contra boalelor de gât și de plămân. 15 bilete 9 fl. 1 bilet 75 cr.

Gimnastica și deză pentru copii, contra îngustimii pieptului, boalei de cord și cocorag; pentru grăsimia cordului, boale de intestine și frăt, boale de inimă organice și slăbire generală. Taxa lunară dela 10 fl. în sus, după gravitatea cazului.

Masaje și electromasaje: 1 bilet 50 cr. respective 1 fl., fie-care bolnav poate fi tratat după indicațiunile medicului său sau ale mele. Ori-ce făptuire se întâmplă sub personala mea supraveghere.

Stabilimentul e deschis dela oară de 6 dimineața până la 7 seara; ordinațiunii dim. dela oară de 8—9 d. am. dela 2—4

Dr. H. C. H. T., 541 2—

Arad, Strada Zrinyi (fostă Sziget) Nr. 3 (Intrare în stradă vis-à-vis de Teatru, între prăvăliile Maresch și Szabó) Telefon 270.

Instrumente musicale

cu prețul de fabrică și în condiții avantajoase se găsesc în depositul lui

JOSIF KRISPIN

(Fondat la 1850.) Arad, strada Deák Ferencz 28.

Adică: pianе lungi și scurte, Mignon, Pianino, Harmoniu, vioară, violoncel, contra-bas, flaut, clarinet, coarde și arcușuri. Pianе din următoarele fabrici: Bösendorf, Ehrbar, Schweighofer, Productiv-Genossenschaft, Hoffmann, Dörr, Stelzhammer, Stingl, Proksch, Pokorny, Koch și Korselt, Thek, Petrof, Partart, Beregszászy, Spornagel, Magrini, Lindholm, Werhel, Kern „Lira“.

Taxa pentru imprumutări, pe lună 8—20 coroane.

480 9 12